

Bilag 3: Fremtidens læringsmiljø - forståelse og afdækning

Politisk ramme

Det følger af Budget 2021, at der er et politisk ønske om at forbedre bygningsmassen, læringsmiljøet og indeklimaet for Fredericia Kommunes skolebørn.

Dette ønske skal ses i sammenhæng med Børne- og ungepolitikken, men også øvrige aspekter ved budgetforligene i både 2020 og 2021, som også peger på et politisk fokus på at styrke faglig trivsel, mindske læringsulighed og nedbringe fravær.

Der er ligeledes et politisk ønske om at fremme et mangfoldigt læringsmiljø på skolerne med plads til eksperimenter, hvor der arbejdes med kreative og innovative processer. Skolens læringsmiljø skal således ikke kun fremme elevernes faglige resultater, men også deres personlige, kreative og sociale kompetencer. Skolens læringsmiljø skal derved i ligeså høj grad fremme fællesskaber, kritisk tænkning, kommunikation, kreativitet, samarbejde (det 21. århundredes kompetencer), demokratiske dannelse og medborgerskab - både lokalt, nationalt og globalt.

Der er et politisk ønske om, at dette søges opfyldt gennem

- a. flere to-voksen-ordninger på alle matrikler
- b. et styrket samarbejde mellem de professionelle og med forældrene
- c. et kompetenceløft af lærere både ift. linjefag og digital undervisning
- d. gennem udvikling af flere tilbud og løsninger indenfor kommunen, så flere børn kan få et skoletilbud i Fredericia trods fysiske eller mentale handicap. Dette er senest understreget med ønsket om at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal afdække og udvikle kvaliteten af skolernes mellemtilbud.

De politiske ambitioner kalder grundlæggende på skoler med fysiske rammer, der kan fremme et læringsmiljø, vi vælger at kalde "fremtidens læringsmiljø". Men det kalder også på kompetencer hos medarbejdere og ledere, der kan fremme selvsamme læringsmiljø. Prioriteringsværktøjet vil alene forholde sig til de fysiske rammer og deres indretning.

Det uddybes videre frem, hvad der forstås ved fremtidens læringsmiljø, og hvordan det vil blive afdækket i hvilken grad skolernes nuværende fysiske rammer fremmer eller vanskeliggør sådan et læringsmiljø.

Fremtidens læringsmiljø – vores forståelsesramme

Der blev i forbindelse med Temperaturmålingen i 2019 lavet en vurdering af renoveringsbehovet på skolernes matrikler – både indvendig og udvendig. Vurderingerne blev baseret på en vurdering af, om bygningsmassen var "rigtig god", "god", "middel", "dårlig" eller "rigtig dårlig". Til hver af disse vurderinger knyttede sig konkrete estimater på udgiften til renovering pr. m², som til sammen gav det samlede, estimerede udgiftsniveau til renovering.

Beregningerne blev dengang ikke lavet med blik for, om de fysiske rammer understøtter et differentieret og varieret læringsmiljø – eller det vi vælger at kalde "fremtidens læringsmiljø". Men det blik er også vigtigt. For Fredericia Kommunes skoler er i overvejende grad bygget i en periode, hvor der pædagogisk var fokus på et monofunktionelt læringsmiljø. De er derfor bygget i en periode, hvor der i mindre grad var fokus på, at de fysiske rammer skulle understøtte et differentieret og varieret læringsmiljø.

Fremtidens læringsmiljø vil i afdækningen blive udfoldet gennem fire temaer, som tilsammen giver et billede af, hvad fremtidens skole skal kunne indfri for at kunne fremme elevernes nuværende og fremtidige læringsbehov. De fire

temaer er valgt med respekt for de temaer, der allerede har været sat i spil i tidligere brugerprocesser med SKALA arkitekter.

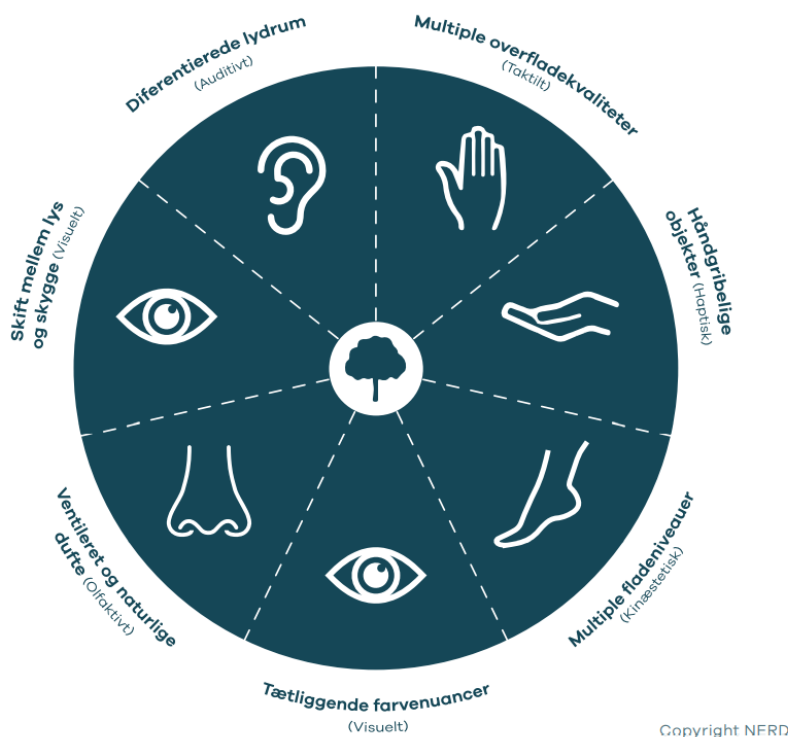
Den samlede vurdering af udgiften til understøttelse af fremtidens læringsmiljø vil derfor blive beregnet med afsæt dels i udgiften fra Temperaturmålingen, dels i en faglig vurdering af udgiften til at sikre, at de fysiske rammer som minimum muliggør fremtidens læringsmiljø. Parametrene for denne faglige vurdering udfoldes nedenfor.

Tema 1: Differentierede læringsmiljøer og -læringszoner

Fremtidens læringsmiljø anses grundlæggende for at være et legende, kreativt og eksperimenterede læringsmiljø, hvor eleverne lærer både at være kritiske brugere og producenter af såvel analoge som digitale artefakter/produkter.

Et centralt fokusområde under tema 1 vil derfor være at undersøge, om skolernes fysiske rammer skaber mulighed for designprocesser med eleverne, om der er plads til både formidling, produktion, feedback og evaluering, og om der er mulighed for at forene både analoge og digitale læremidler med interaktive teknologier i undervisningen og dermed også mulighed for at stimulere flere sanser?

Figur 1: Eksempel på model for stimulering af flere sanser

Det er obligatorisk for alle skoler at have et pædagogiske læringscenter (jf. folkeskolelovens § 19). De pædagogiske læringscentre skal udvikle og understøtte aktiviteter til undervisningen, og de skal støtte og inspirere skolens medarbejdere. De skal bl.a. sikre overblik over læringsressourcer, formidle dem og understøtte medarbejdernes arbejde med Fælles Mål.

Det følger således af folkeskoleloven, at de pædagogiske læringscentre skal:

- støtte medarbejderne i at have fokus på læreprocesser og læringsresultater
- inspirere medarbejderne til arbejdet med læringsprocesser og læringsresultater
- arbejde sammen med ledelsen om initiativer, der udvikler skolen
- sørge for, at forskningsbaseret viden om læring bliver brugt i praksis
- understøtte samarbejdet mellem skolens ressourcepersoner, for eksempel læringsvejledere og inklusionsvejledere
- formidle kulturtilbud til eleverne

Dertil kommer, at skolens ledelse kan beslutte, at det pædagogiske læringscenter på skolen også skal:

- Være med til at organisere den længere og mere varierede skoledag
- Støtte skolens samarbejde med idræts-, kultur- og foreningslivet
- Samle dokumentation om læringsresultater og evaluering

I Fredericia Kommune er der derfor på alle afdelinger etableret PLUC'er (pædagogiske lærings- og udviklingscentre), der fungerer som skolernes videnscentre, og hvor skolernes læringsvejledere er tilknyttede. De anses derfor som en del af skolernes dynamo ift. at udvikle og sikre differentierede fagmiljøer og læringszoner til eleverne. Der vil derfor som del af dette tema også være et fokus på deres placering og indretning.

Tema 2: Store og små fællesskaber

Dette tema handler om at sikre fysiske rammer, der understøtter både små og nære fællesskaber og store fællesskaber på tværs af årgang, faglighed og lokalsamfund. Det handler således om, at de fysiske rammer skal give plads til og invitere til såvel fordybelse som samarbejde både i klassen, på årgangen, på tværs af årgange og med forældre og det øvrige lokalsamfund.

Tema 3: Kluge kvadratmeter

Kluge kvadratmeter handler ikke om, at *alle* skolens rum skal være fleksible og multifunktionelle. Det vil i stedet blive lagt til grund, at der er behov for både stærkt og svagt kodede rum. Det handler således om at have blik for "både-og" og om at undersøge, om "rummets invitationer er afstemt med de pædagogiske intentioner".

Det multifunktionelle blik handler bl.a. om at undersøge mulighederne for en bedre udnyttelse af fx gangarealer og idrætsfaciliteter i såvel undervisning som pauser, om samspillet mellem skole og SFO/fritidsdel og om mulighed for fælles personalefaciliteter (bl.a. til pauser og forberedelse).

Tema 4: Mulighed for bevægelse

Fremtidens læringsmiljø er også et "rytmisk læringsmiljø", hvor der er plads til motion og bevægelse på mange måder. Hvor der via varierede læringsformer er plads til både høj aktivitet og til fordybelse – til et højt lydniveau og til et lavt lydniveau. Hvor der er plads til individuelt arbejde og dialog i forskellige gruppestørrelser. Der vil under dette tema være fokus både på skolens indearealer og uderum.

Grundlæggende handler det om at skabe rum – altså både inde og ude – til forskellige bevægelsesformer og fysisk aktivitet i elevernes skoledag – både i undervisningen og i pauser. Bevægelse handler således om både 1) aktive pauser 2) fysisk træning 3) bevægelse integreret i undervisningen 4) idrætsfaget 5) fri leg/pauser og 6) aktiv transport (Vidensråd for Forebyggelse (2016), *Fysisk aktivitet – læring, trivsel og sundhed i folkeskolen*).

De fysiske rammer skal således kunne bidrage til en varieret skoledag for eleverne, der rummer et bredt repertoire af motion og bevægelse i undervisningen. Der skal være mulighed for, at motion og bevægelse kan indgå i undervisningen for at bidrage til øget puls og sved på panden – for bedre at "lagre læring". Der skal være mulighed for at inddrage brain breaks for at give eleverne ro og mulighed for at genvinde koncentrationen. Men der skal også være mulighed for at inddrage motion og bevægelse for at styrke elevernes sociale trivsel og fællesskaber eller for at inddrage elevernes kroppe som et didaktisk redskab for at styrke deres kropslige sansning af et emne og derigennem også deres forståelse og læring. Den rette balance afhænger af de faglige mål – og de fysiske rammer skal gøre det muligt at indfri alle formål.

Observationsskema

Observationsskemaet er tænkt som et værktøj, der skal inddrages i forbindelse med skolebesøgene og hjælpe med at tydeliggøre, hvad det er vigtigt at have fokus på, når skolernes fysiske rammer vurderes i forhold til ønsket om fremtidens læringsmiljø.

Observationsskemaet er udarbejdet med afsæt i den tjekliste, der ligger i materialet

Tips og tricks til indretningen og brug af metoder i læringsmiljøet, som er udarbejdet af CPU i maj 2020 med afsæt i den tænkning og de metoder, der ligger bag bogen *Nest metoder – inspiration til inkluderende fællesskaber* fra 2019 (red. af Stine Clasen og Katrine Trantum Thomsen).

Hver indikator vil blive vurderet ud fra en tre-trinskala – suppleret med prosa:

- **Grøn:** fremmer fremtidens læringsmiljø
- **Gul:** muliggør fremtidens læringsmiljø (neutral)
- **Rød:** vanskeliggør fremtidens læringsmiljø

TEMA 1: Differentierede læringsmiljøer og –læringszoner
 Fremmer, muliggør eller vanskeliggør skolens fysiske rammer, at der kan arbejdes med:

INDIKATORER	VURDERING
Designprocesser med plads til både formidling, produktion, feedback og evaluering	
Analoge og digitale læremidler med interaktive teknologier i undervisningen	
Stimulering af flere sanser	
Varierede arbejdsstationer for elever og voksne (enkelt og fælles) og brug af fx afskærmning	
Hensigtsmæssig placering af smartboard / tavle	
Hensigtsmæssig placering af reoler og skabe	
Udnyttelse af rolige områder	
”Fysisk plads” for den enkelte elev i forhold til aldersgruppen	
Inddragelse af skolens PLUC (afstand til og fra?)	
Lærende leg / legende læring – både ude og inde?	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	

TEMA 2: Store og små fællesskaber
 Fremmer, muliggør eller vanskeliggør skolens fysiske rammer, at der kan arbejdes med:

INDIKATORER	VURDERING
En til én kontakter	

Inddragelse af gangarealer og uderum til arbejdsrum	
Samarbejde på tværs af årgange / klasser	
Rolige overgange fra undervisning til gangareal	
Udnyttelsesgrad af faglokaler og undervisningslokaler i og udenfor skoledagen, jf. også skemalægningen	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	
...	

TEMA 4: Mulighed for bevægelse
Fremmer, muliggør eller vanskeliggør skolens fysiske rammer, at der kan arbejdes med:

INDIKATORER	VURDERING
Stillezoner til fordybelse og "pausehjørner"	
Bevægelse integreret i undervisningen – både inde og ude.	
Fysisk træning / idræt	
Aktive pauser / Fri leg (inviterer fx gangarealer, uderum og fællesrum til aktive pauser?)	
Aktiv transport til og fra skole	
Social trivsel og fællesskaber	
...	
...	

...	
...	
...	
...	

Bemærkninger til ovenstående – områder, der bør drøftes yderligere:

Indsæt plantegning af lokalet/rne